

ACTIVITEITEN APRIL-JULI 2015

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERK GROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

ZATERDAG 4 APRIL 2015
ARDEA LENTE-BIJEENKOMST
(ARDEA)

Praktisch:

- Start om 19.30 uur
- Einde rond 22.30 uur
- Plaats: taverne De Schorren, Graspolderlaan 32, Polderstad-Hoboken
- Coördinatie: Luc Van Schoor (0494/33 63 09) en Joris Van Reusel (0486/836 234)

Foto: Jonge steenuil / Joachim Pintens

HALFJAARLIJKS ONTMOETINGS- EN INFOMOMENT, Hoboken

Voortaan organiseert de vogelwerkgroep jaarlijks twee bijeenkomsten waarop ze haar activiteiten en resultaten van onderzoekjes zal toelichten, aangevuld met actuele info uit de vogelwereld.

Op deze prille lentedag waarop we 's ochtends ook al van start gaan met de eerste voorjaarstrekking (zie hieronder) nodigen we je graag uit op deze open ARDEA-bijeenkomst.

Bij pot en pint gaan we de komende activiteiten onder de loupe nemen en blikken we nog even terug op de voorbije initiatieven. Daarbij is er zeker ook plaats voor allerlei nuttige informatie, weetjes, voorstellen, vragen en opmerkingen. Kortom een gezellige bijeenkomst waar elke vogelliefhebber(ster) van harte welkom is en zijn steentje kan bijdragen aan de toekomstige werking van ARDEA.

We hebben alvast volgende punten op het programma staan :

- Wat zijn de resultaten van het broedvogelonderzoek 2014 in de Hobokense polder ?
Wim Mertens, coördinator en conservator, geeft ons een duidelijke overzicht.
- Hoe ver staan we met het beginnend uilenonderzoek in de ARDEA regio ?
Het mooie aantal deelnemers en de eerste resultaten waren alleszins zeer bevredigend. (Joris Van Reusel en Kathy De Langhe)
- Slechtvalken op 't Kiel: hoe is de huidige situatie en wat zijn de mogelijke verwachtingen? (Joris Van Reusel en **Manu De Hauwere**, FIR)
- Soortenbescherming in de Antwerpse Haven, een korte presentatie over de nieuwe projecten door **Dries A.W. Martens** van Natuurpunt Antwerpen Noord vzw
- Terugblik op de voorbije activiteiten aan de hand van een kort beeldverslag (Luc Van Schoor)
- Nieuwe excursies en projecten, met toelichting en taakverdeling (Luc Van Schoor)
- Rondvraag: wie heeft er ideeën of suggesties voor komende activiteiten zoals bv. gastsprekers, excursies, cursussen, onderzoek?
- ARDEA-vogelfoto's: een overzicht van de beste seizoensfoto's van onze huisfotografen!
(Eerste ronde van de verkiezing van de ARDEA-vogelfoto-van het jaar)

ZAT. 4 APRIL. TOT ZAT. 2 MEI 2015
VOGELTREKTELLINGEN
(ARDEA)

VOORJAARSTREKTELLINGEN op de Trektepost Hobokense Polder

Vogelwerkgroep ARDEA neemt voor het zesde achtereenvolgende jaar deel aan de lentetrekkingen langs de Scheldedijk in Hoboken.

Voorjaarstrekkingen kennen een ander verloop en met deels andere vogelsoorten dan in het najaar. De aantallen liggen wel wat lager dan tijdens de herfstrekking maar op mooie dagen kunnen er leuke overtrekkers waargenomen worden op weg naar hun noordelijke broedplaatsen. Daarbij horen niet alleen typische zangvogels als gele kwikstaart en allerlei piepers maar ook regenwulp, purperreiger en aardig wat roofvogels als boomvalk, meerdere soorten kiekendief, rode wouw en zelfs visarend. Stof genoeg dus voor een boeiende kennismaking met de voorjaarstrekking in eigen omgeving!

Zoals gewoonlijk situeert de trektepost zich op de Scheldedijk langs de Hobokense Polder, in het verlengde van de Petroleumkaai (waar een parking is). In principe wordt er dagelijks geteld tussen 8 u en 12 u, maar uitzonderingen kunnen de regel bevestigen. De tellingen lopen tot en met zaterdag 2 mei. De telling van die dag kadert in de grote ARDEA-vogeltoer (zie verder in dit bulletin).

ARDEA doet een oproep aan alle vogelliefhebbers, van leek tot kenner, om één of meerdere halve dagen te komen helpen tellen. Met ieders inbreng maken we van deze lentetrekkingen weer een succes. Iedereen is van harte welkom. Geef een seintje aan Luc of Walter als je wil deelnemen en zeker wil zijn dat de telpost die dag bemand wordt.

Op de Ardea-blog wordt regelmatig nieuws gepost en via de website **Trektellen.eu** kan iedereen de telresultaten volgen. Maar natuurlijk liefst tot kijk op de Scheldedijk !

Praktisch:

- Plaats Scheldedijk Hobokense Polder
- Vijf minuten wandelen vanaf Petroleumkaai (parking)
- Fietsen kan vlot tot op de telpost
- Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, (warme) drank...
- Zittip: een plooiestoeltje kan ook van pas komen!
- Coördinator: Luc Van Schoor (0494/33 63 09)
- Van 11 t/m 18 april kan je voor actuele info terecht bij Walter De Weger (0495 / 23 77 10)

ZONDAG 19 APRIL 2015
BROEDVOGELTELLING

(ARDEA)

Praktisch :

- Vertrek: om 15 uur aan de zij-ingang van het Schoonselhof, hoek Legerstraat / Koornbloem straat te Wilrijk
- Meenemen : verrekijker, vogelgids
- Kledingtip: stevige lange broek (braamstruiken), stevige wandelschoenen of laarzen, hoed of pet (vallende uitwerpselen)
- Gids: Luc Van Schoor (0494/336.309)
- Bij slecht weer wordt de telling verplaatst naar een latere datum!

BLAUWE REIGERS IN HET SCHOONSELHOF, Wilrijk

In het verwilderde, prachtige bos van het Schoonselhof achter de kasteelvijver is al sinds de jaren '70 van vorige eeuw een succesvolle blauwe reigerkolonie gevestigd. De reigers nestelen er vooral op de kruinen van grove dennen. In de luwte van deze stedelijke begraafplaats en in de schaduw van heel wat graven van prominente Sinjoren, vinden deze schitterende en sierlijke grote vogels de nodige rust en veiligheid om hun eieren te leggen en hun jongen groot te brengen. Een unieke situatie die we erg moeten koesteren!

Bewoonde reigernesten zijn in april te herkennen aan de aanwezigheid van de volwassen vogels op het nest of verse uitwerpselen, blauwe eierschalen en braakballen onder de nestbomen. Deze bomen worden vanaf vorig jaar (2014) gemerkt met een cijfer waardoor we gedurende de volgende jaren de gegevens gerichter kunnen opvolgen. Met deze jaarlijkse telling wil ARDEA de evolutie van haar boegbeeld op de voet volgen. Het gaat immers niet meer zo geweldig goed met deze soort als enkele jaren geleden.

Vorig jaar telden we gelukkig maar liefst 31 bezette nesten wat een toename was van 35 % in vergelijking met 2013. Deze uitbreiding kwam er na een uitermate zachte winter waardoor de sterfte onder de reigers zeer beperkt bleef. Wat wordt het met de huidige winter, die weer redelijk vorstvrij lijkt te blijven. Of komt er toch nog een koudeinval?

Interesse?

Wie wil deelnemen geeft vooraf een seintje met opgave van telefoonnummer aan Luc Van Schoor. Bij goed weer wordt mogelijk aansluitend nog een korte voegelexcursie doorheen het Schoonselhof gehouden.

ZATERDAG 25 APRIL 2015
FAMILIEDAG!
(ARDEA)

VOGELS IN PLANCKENDAEL MET JEAN NIESZ, Muizen -Mechelen

Vandaag gidst Jean Niesz voor ons een unieke vogelwandeling doorheen de Zoo van Planckendael, waarbij hij de vogelbeschermingsprojecten en de wetenswaardigheden over de diverse soorten toelicht en antwoordt op al onze vragen. Jean is al jarenlang verantwoordelijk voor de vogels van Planckendael en is o.a. bekend om zijn succesvolle ooievaarsproject en van de TV-reeks over de Zoo van Planckendael. Maar je kan hem ook gewoon tegenkomen in de kijkhut van Blokkersdijk...

De dieren van Planckendael spelen een belangrijke rol als ambassadeurs voor hun wilde soortgenoten die het vaak moeilijk hebben om te overleven. Net zoals de Antwerpse zusterdierentuin beschouwt Planckendael de medewerking aan het behoud van bedreigde diersoorten als een heel belangrijke taak. De Monniksgier, de grootste roofvogel van Europa, is één van die bedreigde soorten. Planckendael coördineert het Europees kweekprogramma ervan. Monniksgieren van verschillende dierentuinen zoeken er in de nieuwe grote datingvolière hun ideale partner uit. De laatste jaren werden van twee geslaagde broedgevallen 3 jonge vogels terug in de natuur te geplaatst in zuid Frankrijk en in Noord-Spanje.

Natuurlijk zijn er in Planckendael nog heel wat andere vogels te zien uit de verschillende continenten waaronder uilen, kraanvogels, rode ibissen, pinguïns, flamingo's, pelikanen, en natuurlijk de ooievaars. Die en nog veel meer dieren kan je vandaag van dichtbij bekijken, fotograferen of tekenen in Planckendael. Met een ijsje erbij. Een ideale combinatie van studie en ontspanning!

Voor deze excursie is geen grondige vogelkennis vereist, wel een interesse in buitengewone weetjes. Dit bezoek is dus uitermate geschikt voor de hele familie en voor alle leeftijden. Breng dus gerust je kinderen, kleinkinderen, ouders of grootouders mee!

Na de ca. twee uur durende rondleiding kan iedereen (met of zonder picnic) natuurlijk nog vrij rondlopen in het park dat sluit om 18u.

Prijs:

Voor dit boeiende groepsbezoek gelden volgende gereduceerde prijzen voor de dagkaart en rondleiding:

- € 23,00 voor volwassenen
- € 16,50 voor kinderen van 3 t/m 17 jaar, 60+ en studenten (met studentenkaart)

Inschrijven:

- Inschrijven is noodzakelijk want de dagtickets worden gezamenlijk aangekocht. Omwille van groeps-korting (-3 euro pp) gaat dit bezoek alleen door met een **minimum van 15 deelnemers** (en tot een maximum van 25 deelnemers). Best dus niet te lang aarzelen!
- Deelnemers melden zich eerst aan bij Luc Van Schoor, per e-mail aan luc.vanschoor@scarlet.be of telefonisch via gsm 0494/336.309
- Je bent pas ingeschreven na storting van het passende bedrag op rek. BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense polder met vermelding van: Planckendael + aantal personen/leeftijdscategorie.

Praktisch:

- Vertrek om 09.30 uur op de parking ter hoogte van 't Spant, Boomssteenweg 335, Wilrijk
- Kostendelend rijden à 7 eurocent/km.
- Je kan ook in Planckendael aansluiten als je dit op voorhand aan Luc meldt.
- Inschrijven is verplicht
- Plaatselijke gids: Jean Niesz
- Begeleiding: Luc Van Schoor (0494/33.63.09) en Joris Van Reusel (0486/836.234)

ZATERDAG 2 MEI 2015
REGIONALE VOGELKIJDAG
(ARDEA)

ARDEA's 2° REGIONALE VOGELTOER, Hoboken - Wilrijk - Edegem - Hove

Een ronde langsheen de beste vogelplekjes van Antwerpen-zuid

ARDEA biedt je een hele dag "vogelkijken" aan!

Vanaf zonsopgang tot de avond bezoeken we opeenvolgend verschillende natuurgebieden van Hoboken tot Hove. We trachten tijdens de wandelingen en verplaatsingen zoveel mogelijk vogels te spotten in onze regio en noteren daarbij alle plaatselijke en overvliegende vogels, auditieve waarnemingen inbegrepen. Per gebied kruisen we alle waargenomen soorten aan op de vogellijst. Na de laatste avondwandeling wordt de definitieve soortenlijst opgemaakt tijdens een slotdrink.

Dit is een groepsactiviteit voor jong en oud, en dus geen wedstrijd. Iedere vogelliefhebber(ster), van leek tot kenner, is welkom gedurende de ganse dag of een deel ervan. Je kan telkens na een wandeling meefietsen naar de volgende startplaats of er met de eigen (gedeelde) wagen naartoe rijden.

Programma:

7.00 u - 9.30 u : Broedvogels in de Hobokense Polder:

Tijens de vroegochtendexcursie gaan we op zoek naar o.a blauwborst, waterral en koekoek en wellicht zien of horen we nog veel meer vogels (zingend) als het weer een beetje meezit.

Afspraak om 7.00 u aan de parking op het einde van de Scheldelei, Polderstad-Hoboken

9.30 u - 12.00 u: Vogeltrektelling op de Trektelpost Hobokense Polder

Je kunt deelnemen aan de laatste lentetrekstelling van dit jaar. Vanop de Scheldedijk komen ongetwijfeld andere vogelsoorten in het vizier. Bij zonnig weer maken we kans op trekkende roofvogels.

Afspraak om 9.30 u aan de parking op het einde van de Scheldelei, Polderstad – Hoboken. Een plooi-stoeltje en telescoop kunnen van pas komen.

13.00 u -14.30 u: Fort VII te Wilrijk

In het Fort, dat wordt beheerd door Natuurpunt Zuidrand Antwerpen, komen zowel zang- als watervogels aan bod. Het natuurreservaat is niet vrij toegankelijk maar voor dit ARDEA-bezoek staat de poort open.

Afspraak om 13.00 u aan de ingang van Fort VII, Legerstraat te Wilrijk.

Picknick mogelijk vanaf 12.30 u in lokaal De IJsvogel van Fort VII. Dranken ter plaatse verkrijgbaar.

15.00 u -16.30 u: Cleydaelhof te Aartselaar

Het Cleydaelhof is een 35 ha groot natuurgebied dat deel uitmaakt van de oude bossen rond het kasteel Cleydael. Het gevarieerd landschap met oude bospercelen, weilanden en een rietveld, trekt heel wat zangvogels aan.

Afspraak om 15.00 u op de Parking Cleydaelhof, ingang Zinkvalstraat (zijstraat Cleydaellaan) Aartselaar.

17.00 u -18.30 u: Hof ter Linden te Edegem

Het kasteeldomein is sinds 2012 publiek domein geworden en vormt samen met Fort V een groene zone van ongeveer 90 ha. Het domein bestaat uit een kasteelpark met vijver en daarbij aansluitend een bosgedeelte. ARDEA bezoekt het al eerder voor spechtenonderzoek.

Afspraak om 17.00 u op de parking aan de ingang van de prachtige dreef Hof ter Linden, Drie Eikenstraat (tegenover de Sint Antoniuskerk) te Edegem.

19.30 u - 21.45 u: Uilenbos te Hove

Het Uilenbos dat deel uitmaakt van een groter complex van de bossen van Moretus (Boechout) is een gesloten gebied dat enkel met een speciale vergunning kan bezocht worden. Het Uilenbos vormt een afwisseling van oud eiken- beuken- en broekbos. Wij gaan op zoek naar spechten en zo mogelijk bosuil.

Afspraak om 19.30 u op de parking van het Sint-Laureynsplein in het centrum van Hove.

22.00 u: Slotdrink te Hove

Wat heeft ons deze volle dag vogels spotten opgebracht? Ben je ook benieuwd hoeveel soorten er op de definitieve vogellijst geraken? Kom dan mee napraten bij een natje en een droogje. Iedereen welkom.

Praktisch:

- Mee te brengen: verrekijker, stevige wandelschoenen, picknick,...
- Telescoop en plooiestoeltje kunnen nuttig zijn tijdens de trekstelling
- Picknick mogelijk in Fort VII om 12.30 u (dranken en soep ter plaatse verkrijgbaar).
- Wie vanuit Hoboken en Wilrijk meefietst tot in Hove, kan beroep doen op extra fietsvervoer voor de terugrit (na de slotdrink). Meld je daarvoor ten laatste op 1 mei aan bij Luc Van Schoor via mail: luc.vanschoor@scarlet.be
- We rekenen voor deze tweede ARDEA-vogeltoer op een aangenaam lenteweertje zodat alle geplande uitstappen kunnen doorgaan. Bij twijfel kan je voor de start van elke wandeling bellen naar Luc Van Schoor, 0494/33 63 09

ZONDAG 7 JUNI 2015
VOGELEXCURSIE
ARDEA

Praktisch:

- Vertrek om 8.00 u. op de Bist te Wilrijk.
- Einde omstreeks 17.30 u ter plaatse.
- We rijden kostendelend met eigen wagens
- Meebrengen: picknick, kijker, telescoop, vogelgids, stevig schoeisel (laarzen bij regenweer), regenjasje, vogelgids, fototoestel
- Gids: Luc Van Schoor (0494/33.63.09)
- Leiding: Marc Hofman (0494/56.01.07)

WEST-ZEEUWS VLAANDEREN, Nederland

Midden in het broedseizoen trekken we naar de beste vogelgebieden in West-Zeeuws-Vlaanderen. Deze excursie bied beginnende vogelaars een goede gelegenheid om een reeks weide- en watervogels te leren herkennen, maar ook voor meer gevorderden blijft het in dit deel van Zeeland elke keer weer de moeite om de prachtige natuur te beleven en volop te genieten van het typische landschap en de vele vogels.

Vandaag bezoeken we enkele vrij nieuwe vogelrijke gebieden. Het programma zou er, afhankelijk van de voorbereiding door Luc en Marc, als volgt kunnen uitzien: we beginnen met de Sophiapolder en De Blikken nabij Oostburg. Deze gebieden zijn echte pareltjes waar weidevogels als grutto, Kievit, tureluur en veldleeuwrik broeden naast kokmeeuw, zwartkopmeeuw, visdief en geoorde Fuut.

Na de middag wandelen we langs het buitendijks ingericht natuurgebied Het Voorland bij het plaatsje genaamd 'Nummer één' waar we uitkijken naar sterns, plevieren, strandlopers en kluten. Hier werpen we nog een blik op de Westerschelde en de Hooge platen waar vaak zehonden pleisteren.

Tot slot maken we kennis met het vernieuwde Braakmangebied nabij Terneuzen. Braakman-Noord is de trots van Staatsbosbeheer Zeeuws-Vlaanderen. Sinds enkele jaren heeft dit natuurgebied een gedaante- verwisseling ondergaan en is het aanzienlijk uitgebreid. Het is niet alleen een heerlijk gebied om doorheen te fietsen of te wandelen, het is ook een bijzonder rijk natuurgebied. Vele vogels zijn te zien op de kreek of op de weilanden. Enkele uitkijpunten maken het mogelijk de vogels van op korte afstand te observeren zonder dat ze daarbij verstoord worden. Maar ook voor liefhebbers van planten, paddenstoelen of insecten is er in de Braakman altijd wat te beleven. Als het weer meezit wordt dit gegarandeerd een boeiende en gevarieerde natuurbelevingsdag. Kom het zelf zien en geniet mee !

ZATERDAG 20 JUNI 2015
(OF: ZAT. 27 JUNI 2015)*
AVONDEXCURSIE
(ARDEA)

NACHTZWALUWTOCHT, Ossendrecht (NI)

Praktisch:

- Vertrek om 19.15 u ter hoogte van 't Spant, Boomsesteenweg 335, Wilrijk
- Einde omstreeks 23.30 u, op dezelfde plaats
- Kostendelend rijden met eigen wagens (à 7 eurocent/km)
- De te wandelen afstand bedraagt ca 5 km
- Meebrengen: verrekijker, veldgidsen, fototoestel, muggenmelk
- Kledij: aangepast aan muggen!
- Contacteer bij slechte weersvoorspellingen (stortregen) op voorhand de gids of leiding om na te gaan of de tocht wel door gaat! Indien nodig wordt deze excursie met één week ver schoven.(*)
- Gids : Luc Van Schoor (0494/33.63.09)
- Leiding: Wim Roelant (0477/34.07.21)

Vandaag wagen we ons aan een excursie in het avonduur om op zoek te gaan naar de nachtzwaluw. Deze vogel is één van de meest mysterieuze ornithologische wezens in onze contreien. Het monotone ratelende geluid dat ze produceren is met weinig andere vogelgezangen te vergelijken. Het maakt wel hun aanwezigheid meteen duidelijk. Als het weer mee zit (droog en niet te veel wind), bestaat zeker ook de kans dat we enkele exemplaren in het laatste schemerlicht in het vizier krijgen.

Enkele decennia lang balanceerde deze soort op de grens van verdwijning uit ons land, maar de laatste jaren doet hij het in het noorden van Antwerpen en Limburg terug iets beter. Net over de Nederlandse grens ter hoogte van de Kalmthoutse heide, in het Grens-park De Zoom te Ossendrecht broedt opnieuw een kleine populatie, o.a. dankzij gepast natuurbeheer.

3 X VRIJDAGAVOND
19 JUNI, 22 JULI, 21 AUG. 2015
ONDERZOEK
(ARDEA ISM NATUURPUNT-STUDIE)

Praktisch:

- Start om 20.00 uur
- Einde rond 22.30 uur
- Plaats: te bepalen - zie blog
- Coördinatie:
Luc Van Schoor(0494/33.63.09) en
Joris Van Reusel (0486/836.234)

HALSBANDPARKIET-SLAAPPLAATS-TELLING

De halsbandparkiet is een schoon vogeltje maar hoort in principe niet thuis in ons ecosysteem. Het is één van de opmerkelijkste recente exoten want deze soort is aan een steile opmars bezig in West-Europa. Vooral in grote steden is de halsbandparkiet meer en meer aanwezig. In Brussel groeide een populatie van minstens 7000 ex op 30 jaar tijd, nadat in 1974 50 ex. werden losgelaten in het Melipark. Nu zou Vlaanderen minstens 10.000 en mogelijk zelfs als 30.000 halsbandparkieten tellen. Omdat het holenbroeders zijn is de impact op soorten als boomklevers en spechten niet te vermijden. Nadat SOVON in Nederland al enkele jaren geleden onderzoek opstartte, gaat Natuurpunt Studie dit jaar ook in Vlaanderen trachten een zicht te krijgen op de aantallen en spreiding van deze 'groene papegaai'. Het best kan dat door 's avonds uit te kijken naar plaatsen waar ze in groep slapen, zoals grote tuinen, parken en bosjes met oude bomen.

De as Brussel-Mechelen-Antwerpen wordt beschouwd als een potentieel groeigebied voor deze soort. ARDEA wil daarom haar steentje bijdragen aan het onderzoek en zal deelnemen aan de simultaantellingen. Wie doet mee? Tips over slaappleatsen in ons werkingsgebied zijn ook zeer welkom. Meer info via de blog.

- Noteer alvast in uw agenda:

ZON. 9 AUGUSTUS 2015
ZAT. 22 AUGUSTUS 2015
ZON. 6 SEPTEMBER 2015
ZAT. 26 SEPTEMBER 2015
ZAT. 3 OKTOBER 2015
ZAT. 17 OKTOBER 2015
VR. 6 TOT ZON. 8 NOVEMBER 2015

STELTLOPERSTOCHT L.O. (dagexcursie)
VERRASSINGS-VOGELTOCHT (dagexcursie)
BIESCHBOSCH-EXCURSIE (dagexcursie met boottocht)
ARDEA's HERFST-BIJEENKOMST
START HERFSTTREKTELLINGEN + EURO BIRD WATCH
START WATERVOGELTELLINGEN
VOGEL 3-DAAGSE naar de OOSTKANTONS

- Volg de ARDEA-blog voor nog meer vogelactiviteiten en last-minute-news

ardea@hobokensepolder.be

www.hobokensepolder.be
www.zuidrand.be

Met dank aan Sights of Nature, Brugge.

ACTIVITEITEN
APRIL-JULI
2015 [05]